

# HETI HANG SZÓRÓ

Hangosan arról, ami nekünk fontos

Nagyvárad:  
VÉGÍTÉLET---díszelőadás  
2009.november 29.

Írta: Szíki Károly  
Fotók: Farkas Péter



Egy színdarab. Valahonnan a reménység heroikus mélyéről, a reménytelenség megcsontosodott országából. A gyorsan feledett Apokalipsziszból. Végítélet. Ahol egy nép feltápáskodott a térdelésből és egy idült, krónikus, velejéig romlott világra mondott nemet. Egy történelmi játék a közelmúltból, a félmúlt cserepeiből összerakva. Memento a temesvári forradalomról. A lassan feledett, kilúgozott emberi maximumról, a vox humánáról, melyet beárnyékolt szép lassan a voks humána, a megereszkedett emberi érték: a pénzzel vett emberi tekintély. Tőkés László nagysága sejlik fel a háttérben, még a darab elején és a néző próbálja elnyomni szerénnyé alázott lelkében, de gondolatában is, hogy felismerje és felismerve kikiáltja: ez ő, aki értünk... akivel együtt... akik mind valamiben bízva... Aztán letérdel benne a forradalmár és uralkodni kezd gondolatain az alázat, amelyre hazug kormányok tanították már 1990 márciusában Marosvásárhelyen, fémfogú vasgárdistákkal, mint egykor Maniu terror kommandójával. Sütő szemének kiverésével, a Székház ostromával.



És igen, térdre omlik benne a bátor felismerés, amikor még ő is hitt valamiben. Valami demokratikus erőben, mely lózunggá hűbörödött mára, ócska kis offshorrá, strómanná, megélhetési vigéccé. De azután csak kapaszkodik újra fel a lélek,



ahogyan Székelyhidy Ágoston darabjában újabb és újabb jelenetek szaggatják fel lelkében a kitalált gátakat, az önvédelmi létrákat és lassan ő is felkapaszkodik arra a lajtorjára, mely ha még nem is az égbe, de az ég felé menekíti őt is a tiszteletes családjával együtt, a papi lak megtámadása idején. Már együtt lélegzik a szereplőkkel, a cselekmény végérvényesen bedarálja védő pajzsait és sodródik előre, a forradalom kitörése óráiba. Emlékezik és együtt él azzal, amiben ott lüktetett és végül térdre borult, mert a despota suszter, a paranoiás népnyzó elterült a mocsos kövezeten. Ahonnan indult, ott bukott orra. A koszos, retkes bakancsok nyomában. Már újra emlékezik. Idegpályáján megjelennek a besúgók, ócska ribancok, alkoholgözös barom arcú secusok, rettegett hóhérrá kiképzett szomszédok, barátok, rokonok.



Ebben a Végítéletben élt. Azt hitte, hogy örökké tart és kővé merevül, mert neki találták ki, ő a kísérleti alany, a halálra kiszemelt magyar, oláh, szász. Nem sejtette, hogy a bumeráng belerág, belerághat a hóhér bőrébe is. Mikor a Duna –delta, a Securitate épületébe való berendelés, a mérhetetlen megalázás egyszer a múlté lesz. Köddé válik. Miként a népnúzó is. Felszívódtak, mint a köd. A lehallgató mikrofonokkal együtt ők is eltűntek. De nem a szemétre, hanem szemétként köztünk, vérünket isszák, lélegzetünket is figyelve készülnek a visszavételre. Ahogyan Marosvásárhelyen is. Miként az utcatáblákkal és emléktáblákkal és temetőinkkel bántak el, úgy akarnak minket is kigyomlálni, igen, magyarokat a magyar földből. Aztán románoknak nevezik el a Trianon bőségével kapott talajt. Lehet, hogy nem kellene hozzá az egyen-husángok, mikkel a hodáki bunkók betörték Vásárhelyre, elég csak egy ceruza vonás...De ez már a következő rész tartalma. Csak azért lendült meg a gondolatom, mert nem jót láttam Debrecenben és nem látom a nyüzsgést Erdélyben sem, hogy Temesvár ostromára, mint legnagyobb, korszakos mementóra emlékezni akarnak. Mintha minden rendben lenne - érzés uralja a politika veres tóit, miközben Nagyvárad nem hogy visszanyerte volna régi helyét a temesvári forradalom óta, - tovább zuhant a magyarság számaránya a Pece parti Párizsban. Húsz év alatta csaknem 50 %-ról 25%-ra süllyedt vissza a magyar népesség. Kolozsvár végleg elesett és úgy tűnik, Marosvásárhely is.



Önként adtuk fel a lehetőséget, hogy magyar városok magyarok legyenek újra. Ez az újkori áruulás térképe, melyet megélhetési politikusok rajzoltak a hátunkra és a lelkünkbe. Szégyen! Erre is figyelmeznünk kéne, miközben a nagyszerű, a felemelő élmény részei vagyunk a színház teremben. Dánielfy Zsolt a besúgó lélektanából ad nézőinek egy kis ízelítőt, afféle kabinet alakítás formájában. Régi kedves tehetségével már csaknem színpatikussá varázsolja a besúgót, a lucskos szolgává alázott embert, aki pénzért minden információt képes megszerezni. Hú segéde és asszisztense ebben a velejéig korrupt munkában Kiss Tőreki Ildikó. Kicsit megigazgatja olykor-olykor a besúgó lebernyegét az ő hites urán, de a néző hátán hideg futkos így is. Mert az „élni kellett, valahogyan élni” szlogen mellett, a megélhetési karakterekbe ágyazva betüremkedik az ember agyába a csoportos politikai csótányok csoportja is, amit köhögve-hörögve elfogadott akkor is a köznép, miként ma is elfogad. A szereplők színezik- forgatják, élére és fonákjára állítják a figurákat, de addig nem bocsáthatunk meg nekik, míg nincs ítélet felettük. A rendező, Meleg Vilmos tart felettük ítéletet, de csak színpadi értelemben. A nagy és végső számadást már megtartotta a Teremtő az elmúlt húsz évben. Bizonyára nyüszítő állatként távoztak közülünk, kik eddig elhulltak. És sok szenvedés vár még azokra, akik jó nyugdíjjal és egzisztenciával közöttünk lopják a levegőt a szenvedők elől. Meleg Vilmos átható ismerettel nyúlt Székelyhidy darabjához, s

kiegyenlítve a hullámzó metamorfózisokat, a megigazulás útjára vitte az előadást. Nem ad felmentést egyetlen féregnek sem. A századost játszó Horányi László igazi profizmussal bújt bele a Sátán bőrébe. Hideg fasiszta, könnyed gyilkoló gép, akiben egy percre sem huny ki a szadista állat. A szájba rúgó és vizező tróger hóhér mintázata ez az ÁVO-s KGB-s napszámos, összegyúrva Secus hóhérrá. Horányi a hitelesség kedvéért még egy eredeti bőrkabátot is beszerezett. Ebben semmi különös nem lenne, ha nem egy eredeti, kigömbölyödött hóhér adta volna el néhány tízezerért. Itt vannak tehát, rogyassza rájuk az Úr a megélhetés légtérét! Még emlékeinkben él, ha jól és felelősséggel bánunk múltunkkal az a néhány filmkocka, amelyben egy kicsi lámpást vittek, himbáltak emberek, amiben a Tökésről készült interjút menekítették valami riporterek. Ezzel próbálkozott a darabbéli újságíró is (Szíki Károly), hogy valamit megtaláljon, valami információ morzsát, amit külföldi szerkesztőségeknek leadhat. A mozgásterülete szűk, miként az időintervallum is, ami megadatott számára, mert ebben az életveszélyes vállalkozásban bármikor az elveszettek listájára kerülhet. Ebben a néhány órában kell kicsempészni az információkat a svájci szerkesztőségbe, hogy Tökés köré megszervezzék a nemzetközi védelmet ...



Mindenben az élet írta a forgatókönyvet. Az emberek birtokba vették a parókia utcáját és nem volt megállás. A forradalom elsodorta a gyilkos rezsimet, hogy azután átadja helyét a fehérgallérosoknak. Akkor mi marad nekünk, mint remény? Talán mégis marad valami. A nép. Az egyszerű néptömeg, amelyet sosem sikerül hülyére venni. Azok, akik a decsíziót akkor is és ma is begyűjtik, bárhol éljenek is. Szemben a besúgókkal és a politikai strómanokkal is. Ők a mindig útra kelők, akik élelmet vittek a forradalom idején is a városokba és ők azok, akik mindig józan kontrolljai maradnak a hatalmi megalomániának.



Kiválóan állította elénk az ő példázatukat Varga Vilmos. Felpakolt hűséggel és hitelességgel. Megbékéltetetlen, lecsillapíthatatlan történelem az övé. A miénk. Akivel szemben mindig fenekedik egy-egy Biliárdos(Meleg Vilmos) és kisbetűs billiárdos. Egyik kezében dáko, másikban a dáko-román elmélet. Átböngészhetjük a történelmet, vitázhatunk reggelig, de a végén mindig ez a két típus áll. Az álromán és az állig vértbe öltözött magyar.



Székelyhidy Ágoston felpakolta a színre egy letűnt kor figuráit, de bizonyára ő is tudja, ez nem azt jelenti, hogy az a kor el is tűnt. Tüntetőleg megszólalt valami ezeken a feledhetetlen esteken, ahol díszvendég Tőkés László volt és még megannyi politikus, közéleti személyiség, papok, apácák, mendikánsok és mindenféle fráterek, de átérezte-e valahány, hogy ezt az összegyűrt papírt, a 20 évvel ezelőtti történelmet egyszer azért ki is kell simogatni. Hogy a helyére kerüljön, mint az egyenruha. Mint a fegyver...